

Federale Raad voor duurzame ontwikkeling (FRDO)

Advies over het document “ontwerp van nationaal klimaatplan 2009-2012 van België – Overzicht van de maatregelen en stand van zaken op 31 december 2008”

- op vraag van de minister van Klimaat en Energie, de heer Magnette, in een brief van 20 januari 2009
- Voorbereid door de werkgroep *energie en klimaat*
- goedgekeurd door de algemene vergadering van 5 februari 2009 (zie bijlage 1)
- de originele taal van dit advies is het Frans.

- [1] Minister van Klimaat en Energie, de heer Paul Magnette, verzond op 20 januari 2009 een adviesvraag naar de FRDO betreffende een document van 238 bladzijden met als titel “ontwerp van nationaal klimaatplan 2009-2012 van België – Overzicht van de maatregelen en stand van zaken op 31 december 2008” (in het advies vermeld als “het document”). De minister vraagt het advies van de FRDO binnen de door de wet van 5 mei 1997 voorziene minimumtermijn, namelijk twee weken.
- [2] De FRDO is van mening dat een termijn van twee weken om een advies uit te brengen over een dergelijk document waarvan het opstellen vier jaar in beslag nam, aantoonde dat men de raadpleging van het maatschappelijk middenveld voor zo een belangrijk thema niet ernstig neemt.
- [3] Meer specifiek meent de FRDO dat een klimaatplan ter consultatie moet worden voorgelegd aan het publiek in het kader van artikel 7 van de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma’s en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van plannen en programma’s in verband met het milieu.
- [4] Bovendien vormt het document dat voor advies aan de FRDO is voorgelegd geen plan. Het zou bijgevolg dus beter een nieuwe benaming krijgen. Het document geeft immers voornamelijk een stand van zaken en een overzicht van maatregelen waartoe door de verschillende beleidsniveaus is beslist en die reeds het voorwerp uitmaken van uitvoeringsmaatregelen. Bovendien is nagenoeg geen sprake van een toekomstgericht gedeelte. De FRDO is niettemin van mening dat dit document een interessante werkbasis kan vormen voor de toekomstige uitwerking van een echt plan.
- [5] Het document toont aan dat de door de verschillende beleidsniveaus genomen maatregelen onvoldoende, en in sommige gevallen zelfs helemaal niet, op elkaar zijn afgestemd. De FRDO is van mening dat het document niet beantwoordt aan de vraag naar een meer geïntegreerde aanpak (tussen beleidsniveaus enerzijds en tussen de federale bevoegdheidsdomeinen anderzijds¹).
- [6] De FRDO is van mening dat de vier doelstellingen die in de inleiding van het document worden vermeld (met name: de grote strategische beleidslijnen formaliseren,

¹ Zie het verslag van het advies van evaluatie van het Belgische klimaatbeleid: procedureaspecten (2006a10, 23 mei 2006): *Volgens de FRDO is één van de moeilijkheden die België ondervindt op het vlak van zijn klimaatbeleid en in het bijzonder om zijn doelstelling tegen 2008-2012 te bereiken, het gevolg van de harmonisatie-, integratie- en coördinatieproblemen tussen klimaatbeleidsmaatregelen van de verschillende Belgische beleidsinstanties. Bovendien is het klimaatbeleid binnen de federale bevoegdheid onvoldoende geïntegreerd in de verschillende domeinen waarover deze overheid gezag uitoefent. Het gevolg is dat er geen geïntegreerd klimaatbeleid bestaat, maar eerder een reeks van naast elkaar geplaatste maatregelen die door verschillende machtsniveaus en door verschillende departementen zijn genomen.*

de follow-up van de beleidslijnen en maatregelen evalueren en verzekeren, een aanpassingsstrategie uitwerken, een langetermijnstrategie voorbereiden) (p.6 tot p.8) helaas geen concrete vorm krijgen in de tekst.

- [7] De FRDO betreurt in het bijzonder dat het document geen evaluatie bevat van de individuele impact van de vermelde maatregelen, wat zou helpen de doeltreffendheid en toepasselijkheid ervan te bepalen. Er is evenmin een algemene evaluatie van de collectieve actie waarmee zou kunnen worden aangetoond of de beleidsmaatregelen coherent zijn en of daarmee de vastgestelde doelstellingen kunnen worden bereikt.
- [8] De FRDO betreurt dat het document geen echte gecoördineerde strategische visie bevat voor de periode na 2012². Om de uitdagingen van de klimaatveranderingen het hoofd te kunnen bieden, is het noodzakelijk om onze manier van ontwikkelen en de verhoudingen tussen de industrielanden en de ontwikkelingslanden fundamenteel opnieuw in vraag te stellen.
- [9] Het naleven van de op Europees niveau aangegane verbintenissen tegen 2020 en de antwoorden op de huidige economische crisis, bieden de kans om beleid en investeringen te heroriënteren in de richting van duurzame ontwikkeling. Binnen de herstelplannen waartoe op Europees en regionaal gebied is beslist, evenals binnen het economisch relanceplan van de federale regering van 11 december 2008³ (meer bepaald hoofdstuk C: *investeren in groei en duurzaamheid*), zou de klimaatproblematiek volledig moeten worden opgenomen. Dit zou voor België een eerste concrete stap kunnen betekenen op weg naar een *sustainable new deal*, zoals Secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-Moon die op 11 december 2008⁴ ter sprake bracht in Poznan.
- [10] Daarom vraagt de FRDO dat een realistisch plan zou worden opgesteld dat:
- rekening houdt met de noodzaak om de uitstoot van de industrielanden tegen 2050 met een factor 5 tot 20 te verminderen ten opzichte van 1990⁵;
 - een visie op een strategische transitie ontwikkelt, gestructureerd rond doelstellingen op korte (2012), middellange (2020) en lange (2050) termijn (*sustainable new deal*);

² Zie hieromtrent de drie adviezen van de FRDO die de periode na 2012 behandelen: Derde advies inzake een strategie ter voorkoming van klimaatveranderingen na 2012: Belgisch luik in het Europese kader ([25 november 2005, 2005a08](#)); Tweede advies inzake een mondiale strategie ter voorkoming van klimaatveranderingen na 2012 ([8 juli 2005, 2005a03](#)); Advies inzake een strategie ter voorkoming van klimaatveranderingen na 2012 (26 november 2004, 2004a12)

³ http://www.belgium.be/nl/binaries/herstelplan_tcm117-29600.pdf

⁴ *Together, we face two crises: climate change and the global economy. But these crises present us with a great opportunity—an opportunity to address both challenges simultaneously. Managing the global financial crisis requires massive global stimulus. A big part of that spending should be an investment—an investment in a green future. An investment that fights climate change, creates millions of green jobs and spurs green growth.*

We need a Green New Deal.

....

We also urgently need a deal on climate change to provide the political, legal, and economic framework to unleash a sustained wave of investment. In short, our response to the economic crisis must advance climate goals, and our response to the climate crisis will advance economic and social goals.

http://unfccc.int/files/meetings/cop_14/statements/application/pdf/cop_14_statement_ban_ki-moon.pdf

⁵ Zie de verwijzingen van het *Bali action plan* : Contribution of Working Group III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Technical Summary, pagina's 39 en 90, en hoofdstuk 13, pagina 776

- beantwoordt aan de vier doelstellingen vermeld in de inleiding van het document (zie § 6);
- een echte coördinatie verzekert tussen de door de verschillende beleidsniveaus genomen maatregelen - inclusief zij die bevoegd zijn voor cultuur en onderwijs – (verticale integratie) en tussen de verschillende federale beleidslijnen (horizontale integratie) die rechtstreeks of onrechtstreeks een impact hebben op het klimaat;
- een daadwerkelijke *ex post* en *ex ante evaluatie*⁶ garandeert van het beleid en de maatregelen, met geharmoniseerde methodes die een vergelijking en een synthese⁷ mogelijk maken;
- de externe dimensie (waaronder ontwikkelingsamenwerking) integreert in het klimaatbeleid (voor de aspecten *adaptation*, *mitigation*, voorkoming van ontbossing, technologie overdracht), waarbij men zich evenwel bewust blijft van het belang van de noodzaak om ook in eigen land inspanningen te leveren;
- de nodige menselijke, financiële, ... middelen voorziet die nodig zijn om de uitvoering van het plan mogelijk te maken;
- meer belang toekent aan het wetenschappelijk onderzoek en aan innovatie, die bijdragen aan het verwezenlijken van de klimaatdoelstellingen op middellange en lange termijn;
- de nadruk legt op de voorbeeldrol die de overheden moeten spelen (gebouwenbeheer, aankoopbeleid, ...);
- het voorwerp vormt van een daadwerkelijk overleg met de maatschappij.

⁶ De “ex ante”-evaluatie zou het mogelijk moeten maken om de inhoud van de maatregelen te verbeteren vooraleer ze worden toegepast; de “ex post”-evaluatie betreft de reeds toegepaste maatregelen. In beide gevallen kan onder meer een kosten-batenanalyse worden toegepast.

⁷ Zie § 14 van het advies van evaluatie van het Belgische klimaatbeleid: procedureaspecten (2006a10, 23 mei 2006), waarin de FRDO voorstelt om volgende zaken te ontwikkelen:

- een methodologie die in consensus werd uitgewerkt en die de opvolging en de evaluatie van beleidsbeslissingen en/of de uitwerking ervan door de verschillende beleidsniveaus mogelijk maakt,
- een methodologische harmonisatie van inventarissen, scenario's en gebruikte modellen,
- de uitwerking van gemeenschappelijke indicatoren die toelaten om een betere effectbeoordeling te maken van de verschillende beleidsmaatregelen en een duidelijker beeld te krijgen van de prioritaire domeinen, dit om in de nodige financiering te kunnen voorzien.

BIJLAGE 1. Aantal aanwezige en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 5 februari 2009

- De 4 voor- en ondervoorzitters:
T. Rombouts, I. Callens, A. Panneels, J.-Y. Saliez.
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
R. de Schaetzen (Natagora), G. De Schutter (World Wide Fund for Nature - Belgium), J. Gilissen (IEB), J. Miller (IEW), J. Turf (Bond Beter Leefmilieu).
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
A. Heyerick (VODO), B. Gloire (Oxfam-Solidarité).
- De 2 vertegenwoordiger van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen:
Christian Rousseau (Test-Achats), Catherine Rousseau (CRIOC)
- 2 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
J. Decrop (Confédération des Syndicats Chrétiens de Belgique), D. Van Daele (Fédération Générale du Travail de Belgique)
- De 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
A. Nachtergaele (Federatie Voedingsindustrie), I. Chaput (Essenscia, M.-L. Semaille (Fédération wallonne de l'agriculture), A. Deplae (Union des Classes Moyennes), P. Vanden Abeele (Unie van Zelfstandige Ondernemers), O. Van der Maren (Fédération des entreprises belges).
- de 2 vertegenwoordiger van de energieproducenten:
H. De Buck (Electrabel), F. Schoonacker (Samenwerkende Vennootschap voor Productie van Elektriciteit-SPE)
- de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus:
M. Carnol (Université de Liège), R. Ceulemans (Universiteit Antwerpen), L. Helsen (Katholieke Universiteit Leuven), D. Lesage (Universiteit Gent), J.-P. van Ypersele de Strihou (Université Catholique de Louvain), E. Zaccà (Université Libre de Bruxelles)

Totaal: 29 van de 38 stemgerechtigde leden

BIJLAGE 2. Voorbereidende vergadering voor dit advies

De werkgroep Energie & klimaat vergaderde op 30 januari 2009 om dit advies voor te bereiden.

BIJLAGE 3. Mensen die hebben meegewerkt aan de voorbereiding van dit advies

- Prof. Jean-Pascal van YPERSELE (UCL; voorzitter van de werkgroep Energie en klimaat)
- De heer Bram CLAEYS (BBL)
- M. Jehan DECROP (CSC - ACV)
- M. Patrick DEGAND (Essenscia)
- M. Arnaud DEPLAE (UCM)

- Mevr. An HEYERICK (VODO)
- Mme Anne PANNEELS (FGTB - ABVV)
- M. Jean- Yves SALIEZ (IEW)
- De heer Frank SCHOONACKER (SPE)
- M. Michel VANDERGUCHT (Electrabel)
- M. Olivier Van der MAREN (FEB – VBO)
- M. Grégoire WALLENBORN (ULB)

Wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts

- Mme Laurence de CLOCK (FOD Volksgezondheid, DG Leefmilieu)
- M. Dominique PERRIN (FOD Volksgezondheid, DG Leefmilieu)
- Mme Anne-France RIHOUX (kabinet van minister Magette)

Secretariaat

- M. Marc DEPOORTERE
- Dhr Jan DE SMEDT